

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

A Múzeumok éjszakája 2023. évi programjainak megvalósulásáról a Savaria Múzeum tagintézményeiben.

Pályázati azonosító: NKA 209108/00033

A kulturális és közművelődési intézmények életében a Múzeumok éjszakája a legnépszerűbb nyári rendezvény, melyet kiemelt látogatói- és médiaérdeklődés övez országsszerte. Szombathelyen a Savaria Múzeum és négy tagintézménye változatos, az adott múzeum arculatához, aktuális vagy állandó kiállításaihoz illeszkedő programokkal várta az érdeklődőket. Kisgyermekes családok, baráti társaságok, diákok, fiatal felnőttek, házaspárok, nyugdíjasok érkeztek a késő délutáni és esti programokra.

A megvalósult rendezvény technikai adatai:

Időpont: 2023. június 24. 17.00-23.00

Helyszínek: Savaria Múzeum, Szombathelyi Képtár, Schrammel-gyűjtemény, Iseum
Savariense Régészeti Műhely és Tárház, Smidt Múzeum

Látogatók száma tagintézményeinkben: 2.231 fő

Látogatók száma a programhoz csatlakozott partnereknél: 1.424 fő

I. SAVARIA MÚZEUM Szombathely, Kisfaludy Sándor u. 9.

Kiállítás megnyitóval kezdődött a Savaria Múzeum programsorozata. Az új állandó kiállítás „Az ötvös – A szombathelyi Berger és Németh család öröksége” címmel, Szombathely legrégebbi, ma is működő üzletének és a tulajdonos, Berger–Németh ötvösdinasztia tagjainak állít emléket. A nagy érdeklődésre való tekintettel a megnyitó után kétszer, egymást felváltva tartottuk a kiállításához kapcsolódó előadást és tárlatvezetést. Előbbi a családot, utóbbi a szalon műtárgyait helyezte fókuszba. Dr. Basics Beatrix művészettörténészt betegsége miatt Mészáros Irén muzeológus helyettesítette.

17.00 órától veterán autók érkeztek a Savaria Múzeum elé. A gyülekezőt számos érdeklődő és médium követte figyelemmel, sokan a Szombathelyi Képtárig is elkísérték a felvonuló autókat.

A Múzeumparkban a Magor Íjász Hagyományt Őrző Egyesület tagjai életmód tábort állítottak fel, folyamatosan öltözet- és fegyverbemutatókat tartottak, alkalmanként sámándalokat is énekeltek.

Gueth Lajos csont-szaru-agancsfaragó népi iparművész munkáit is sokan megcsodálták, főként az anyagmegmunkálásról kérdezték. A gyerekeknek szóló múzeumpedagógiai és kézműves foglalkozások mellett lehetővé tettük a felnőttek számára is néhány igényes ajándéktárgy létrehozását. Veres Éva ötvösművész ékszerkészítő workshopja több turnusban üzemelt. Az

előzetes regisztráltakon kívül igény mutatkozott további kurzus megtartására is, amit az iparművész szívesen vállalt.

Nagyon népszerűek voltak a „*Titkos terek, átjárók*” néven futó attrakciók. A látogatók elől elzárt termekbe juthattak be az érdeklődők, különleges gyűjteményeket nézhettek meg, vagy épp bepillanthattak a restaurátorok műhelyébe, ahol üveg, fém és papír alapanyagú tárgyakkal foglalatostkodtak a kollégák.

A *Retró-barlangot*, ahol a '80-as és '90-es évek játékaival elevenedtek meg, a középkorúak értékelték igazán.

Kialakítottunk egy *Narnia-szekrényt* is, ami a gyerekek nagy kedvence volt. A szekrényen átjutva a római terembe értek, ahol korhű ruhás kollégákkal malomjátékot és ókori cserepekből gyártott memóriajátékot játszhattak. A honfoglalás-kori teremben tarsolylemezt domborítottak az aprólékos elfoglaltság kedvelői. Ezen az estén még virágnymatokat, tapétafüzetet, rézhuzalra fűzött gyöngyészereket is készíthettek a gyerekek, valamint kirakókkal, feladványokkal teheték próbára tudásukat.

20.30-tól „*A kőtornyok népe. Szardínia bronz- és vaskori civilizációja*” - Kolonits László régész muzeológus régészeti útbeszámolójára is számos látogató volt kíváncsi, akárcsak az azt követő, a neolitikortól a vaskoron átívelő tárlatvezetésére.

22.00-kor kezdődött az utolsó programelem. A „*Szezon – zárt terek*” művészeti kiállításban Rasperger József grafikus kalauzolta az érdeklődőket.

II. SMIDT MÚZEUM **Szombathely, Hollán Ernő u. 2.**

A Smidt Múzeumban 3 hónapja nyílt meg az „*Örökségünk, a Madarászok*” című időszakos kiállítás, amit a programok összeállításánál alapul vettünk.

17.30-kor (majd 20.00-tól ismét) egy izgalmas témáról, a muzeális könyvek feldolgozásának, őrzésének kulisszatitkairól mesélt interaktívan Tangl Balázs történész. Néhány könyvritkaság is a látogatók szeme elé került.

18.00-tól Ujhelyi Péter trombitaművész klasszikus zenékből és romantikus filmekből vett dallamait hallgathatták meg. Remek hangulatban telt a következő műsor is, Meskó Krisztián Petőfi Sándor életéből adott elő kevésbé ismert történeteket. Majd két prezentációval folytatódott az est. „*A székelykáposzta „keresztapja” - Petőfi Sándor kedvenc ételei*”-ről szólt az első. Saját leírásai és kortársai elbeszélései alapján megtudhattuk, milyen ízékért rajongott a költőfejedelem, mely fogások nem tartoztak kedvencei közé, vagy éppen hogyan itta a kávé. „*A festményrestaurálás műhelytitkairól*” című előadásnál a különféle típusú festészeti alkotások esetében előforduló problémákról, szakmai megoldásokról, beavatkozásokról értekezett kollégánk.

20.00-tól Madarász Adeline naplótöredékeiből olvasott fel Tanai Ibolya. Ezekből a Madarász család mindennapjaiba, valamint apa és lánya közötti különleges kapcsolatába pillanthattunk

be. Ezután a kiállításra is friss szemmel tekintettünk, majd újabb ismeretekkel gazdagodtunk dr. Hollerné Mecséri Annamária történész, intézményvezető vezetésével.

A tárlat megtekintése után Holdosi Attila és Ujvári Tímea koncertje kezdődött a Smidt Múzeum udvarán. A népszerű szombathelyi páros műsora még a belvárosban sétáló embereket is becsalogatta.

23.00-kor az állandó kiállításban tett tárlatvezetéssel zárult az est.

A múzeumpedagógiai foglalkozások folyamatosan zajlottak:

- Vers-kerítés - a felszalagozott múzeum kerítéséről Petőfi-idézetek felismerése, verssé alakítása
- Bemutatkozott a Petőfi Pegazus társasjáték, mely szombathelyi illetőségű
- Velem madarat lehet fogatni! – legyezőkészítés
- Rajzold tovább! - festmény-kiegészítés Madarász festménytöredékekből
- Porcelántányér-díszítés Madarász Adeline alkotásai mintájára

A Savaria Múzeum alábbi tagintézményei: a Szombathelyi Képtár, a Schrammel-gyűjtemény és az Iseum Savariense egymás szomszédságában helyezkednek el. A Képtárban és a Schrammel-gyűjteményben október-november folyamán 3 tárlat is nyílt a TeTT kiállítássorozat részeként, melynek középpontjában az 1968–1975-ös évek hazai kultúrpolitikájának időszaka áll. Az első kiállítás a „Symposion '69, '70” címet viseli, melynek témája a kerámia, a második "Velem 1975-1983" címmel a textilművészet témakörében készült, s az utolsó „Megtört progresszió” pedig a korszak zenei oldalát mutatja be.

III. SZOMBATHELYI KÉPTÁR **Szombathely, Rákóczi Ferenc u. 12.**

Kiemelten az „Azok a '70-es évek!” szlogen köré építettük programsorozatunkat a Múzeumok éjszakáján. A Savaria Múzeumtól a Képtár - Iseum udvarára érkező a veterán autók felvonulásával kezdődött a korszakra hangolódás, majd két kurátori tárlatvezetés következett. Elsőként a „Megtört progresszió” című kiállításban dr. Vig Károly tudományos igazgatóhelyettes „Gulyáskommunizmus és tömegkultúra” címmel indította nagy sikerrel a beltéri programokat, ezután a szomszéd kiállítóterben a „Velem 1975–1983” című kiállításban Cebula Anna művészettörténész kalauzolta az érdeklődőket.

Az aulában kiállított különleges „Szálak” elnevezésű installáció előtt, maga az alkotó, Poroszlai Eszter képzőművész cianotípiái kísérletekkel varázsolta el a családokat és avatta be őket az alkotás folyamatába.

A cianotípiák az egyik legrégebbi fotóeljárás, amellyel fényképezőgép nélkül, napfény (vagy UV-lámpa) segítségével alkotható kép, s ez az eljárás a művész munkásságában, kombinált formában mindig megjelenik.

19.30-tól Kopasz Tamás és Wahorn András képzőművészek improvizatív koncertjét hallgathatták a zenei kuriózumokat kedvelők. A két idősödő alkotó műsora bővelkedett zenei meglepetésekben!

„Korszakok, stílusok, mesterek” címmel Várkonyi György művészettörténész tárlatvezetésével folytatódott a program az állandó kiállításban. A Képtár indulásakor az előadónak jelentős szerepe volt a tárlat, gyűjtemény kialakításában.

A 20.30-ra tervezett Vincze Gergely „*Fábrica de quintal - 3D nyomtatás, mint alkalmazott művészet*” című előadás betegség miatt elmaradt.

Nagy érdeklődés kísérte a Wahorn András képzőművésszel és Várkonyi György művészettörténésszel folytatott „*TeTTERő – A képzőművészet lehetőségei a 70-es években*” címet viselő beszélgetést. A vitákat sem nélkülöző diskurzus - hiszen más-más emlékeket őriz az alkotó és a művészettörténész -, izgalmas visszatekintést nyújtott, mi inspirálta, vagy épp korlátozta a művészi kiteljesedést 50 éve.

Az „*Urban animals*” című időszaki kiállításban Miklósvölgyi Zsolttal az Artportál főszerkesztőjével sétáltunk végig a tárlatot. A természet és képzőművészet metszéspontjáról, ennek befogadásáról, feldolgozási mechanizmusairól kaptunk filozófiai, irodalmi fejtegetést.

Az est folyamán a múzeumpedagógiai foglalkozásokon a kisgyermekes családok, és fiatalok szívesen kísérleteztek a különböző anyagokkal:

- TTT - túrt, tiltott, támogatott... montázskészítés
Te hogy emlékszel rá? Milyen volt a hatvanas, hetvenes évek? Hogy képzeled el? Milyen lehetett? - Készítsd el saját fotomontázsod, vágj, ragassz a Képtárban! Meríts ihletet a Megtört progresszió című kiállításból!
- AbrakaMakra - csomózás az ELTE SEK Vizuális Művészeti Tanszék hallgatóival
- Drótplasztika – így születnek a drótból (városi) állatok
- Krokik, portrék rajzolása - Legyél modell Te is, a Szombathelyi Művészeti Szakgimnázium és Technikum diákjai téged is lerajzolnak!

IV. SCHRAMMEL-GYŰJTEMÉNY **Szombathely, Thököly Imre u. 20.**

„*Vásártéri bábtáncoltatás, vásári bábjáték és bábforgatás három részben*” - Kovács Géza a Mesebolt Bábszínház igazgatója mulattatta a kis- és nagyérdemű közönséget az intézmény udvarán.

Az épületben 19.00-kor kezdődtek a szakmai programok a kerámia köré kapcsolódóan: „*Kísérletek agyaggal*” – tárlatvezetés a Schrammel Imre életművét bemutató és a „*Symposion '69, '70*” című kiállításokban címmel Czenki Zsuzsanna esztéta, a kiállítások kurátora vezette az érdeklődőket az est folyamán kétszer is. A Schrammel Imre keramikusművész életművét bemutató kiállítás 2021-ben nyílt meg Szombathely múzeumi negyedében, az Éva-malomban. Schrammel az agyag tulajdonságait kutatva kísérletezett, amelynek korai lenyomatai az 1969-ben indult első magyar kerámia szimpóziumon készültek. A tárlatvezetésen Czenki Zsuzsanna a szimpóziummozgalom jelentőségét, a '60-as, '70-es éveket meghatározó kultúrpolitikai elveket és a folyamatosan kutató, mindig megújuló keramikus legjelentősebb tárgycsoportjait mutatta be.

„*A kerámia mögött rejtőző kémia*” címmel Bihari-Bakodi Szilvia szilikátrestaurátor tartott interaktív előadást. Aki szeretett volna belelátni egy kerámiatárgy születésének anyagszerkezeti titkaiba, annak sok érdekes ismeretet tartogatott az előadás.

21.30-kor performatív kerámiaégetési kísérleti bemutatót tartott Albert Attila őrségi fazekasmester. A látványos rakuégetés, kemencebontás, az izzó kerámiák látványa kiemelt médiaesemény volt a Múzeumok éjszakáján.

A Schrammel-gyűjtemény sem nélkülözte a múzeumpedagógiai foglalkozást. Az alkotni vágyók korongozhattak, vagy szabadon munkálkodhattak az agyaggal Udvardi Balázs fazekas közreműködésével.

V. ISEUM SAVARIENSE Szombathely, Rákóczi Ferenc u. 6-8.

Az intézmény kiemelt tematikája a víz volt, ellensúlyozva a szomszéd intézmény „tüzes” programjait. Az első program a minden évben előzetes regisztrációval induló vezetett „*Séta a föld alá*”. Savaria egykori csatornarendszerének egy részlete ugyanis az OTP bankfiók alatt található. A felfedező túrára idén is két alkalommal, maximális nézőszámmal indultunk az Iseum elől.

„*Víz az Isis-kultuszban és a savariai Iseumban*” - Sosztarits Ottó régész vetített diaképei mellett az Iseum udvarának bejárása révén is megismerkedhettek a látogatók a témával. A víz szakrális, szimbolikus mivoltával, a különböző szertartásokban, rituális tisztálkodásban betöltött szerepéről tudhattunk meg információkat.

Ezt követően „*Savaria vízvezetéke*” címmel Anderkó Krisztián régész tartott előadást. Bucusu, Dozmat, Velem, Bozsok és Sé a savariai vízvezeték ismert és fontos stációi. Az ásatások eredményei mellett számos izgalmas kérdés is napirendre került. Volt-e római víztorony a Jégpince helyén? Mi lett a sorsa a Kőszegi-hegységből Savariába vezetett rengeteg folyóvíznek? Miért kellett elpusztulnia a különös épségben megmaradt dozmati római vízvezetéknek?

Az előadást egy rendhagyó könyvbemutató követte. Sextus Iulius Frontinus „*Róma város vízvezetéke*” című kötetét Nyírő András fordította magyarra és látta el jegyzetekkel. E könyv választ ad arra a tudósokat régóta foglalkoztató kérdésre, hogy vízóra nélkül miként tudták mérni a rómaiak a polgárok vízfogyasztását. Szó volt még a kor műszaki megoldásairól és az ókori források fordításának nehézségeiről is.

Látványos fényfestéssel zárult az est, az Isis-szentély színes átváltozásait idén Dj Jazzszigor zenei improvizációi hangsúlyozták.

Múzeumpedagógiai foglalkozások itt sem maradtak el:

- **Vízfestéssel a vízparton** - Festett életképek a Nílus partjáról, Isis szülőföldjéről ókori egyiptomi ábrázolások alapján. Itt is a Szombathelyi Művészeti Szakgimnázium tanulói működtek közre a technikai fortélyok bemutatásánál.

Szombathely, 2023. augusztus 25.

Balaicz-Varga Nárcisz és Baki Orsolya sk.
Közművelődési munkatársak, programfelelősök
Savaria Múzeum

Sajtómegjelenések linkgyűjteménye:

http://vaskarika.hu/hirek/reszletek/23767/fantasztikus_fenyruhat_kapott_az_iseum_a_muzeumok_ejszakajan/

http://vaskarika.hu/hirek/reszletek/23768/1000_fokon_egett_az_anyag-redukcios_egetes_avagy_a_keramiamuvesz/

http://vaskarika.hu/hirek/reszletek/23771/veteran_autok_felvonulasa_a_savaria_muzeumtol_a_szombathelyi_kep/

http://vaskarika.hu/hirek/reszletek/23720/kilenc_helyszinen_nyolcvan_program_a_muzeumok_ejszakajan/

http://vaskarika.hu/hirek/reszletek/23770/az_otvos-a_szombathelyi_berger_es_nemeth_csalad_oroksege_a_savar/

http://vaskarika.hu/hirek/reszletek/23773/schrammel_imre_kiserletezesei_az_agyaggal_es_a_symposion_69_70_k/

http://vaskarika.hu/hirek/reszletek/23772/egy_kiveteles_femedeny_masolatol_petofi_kedve_nem_eteleig-nagy_m/

https://www.nyugat.hu/cikk/muzeumok_ejszakaja_program_2023

<http://www.museum.hu/muzeumokejszakaja/Szombathely>

<https://csodalatosmagyarorszag.hu/programok/csaladi/muzeumok-ejszakaja-2023-szombathely/>

<https://www.frisss.hu/aktualis/felpezdul-a-varos---muzeumok-ejszakaja-lesz-jovo-szombaton>

<https://www.savariaforum.hu/rovat/tuz-viz-es-progressziv-tarlatok-az-iseum-es-a-keptar-is-megnyitotta-kapuit-a-muzeumok-ejszakajan>

<https://www.savariaforum.hu/rovat/barangolas-az-okori-savaria-forumban-az-otp-alatt>

<https://www.savariaforum.hu/rovat/trombitaszó-es-muzeumpedagogiai-foglalkozások-a-smidt-muzeumban-a-muzeumok-ejszakajan>

<https://www.savariaforum.hu/rovat/vasarteri-babtancoltatas-a-muzeumok-ejszakajan>

<https://www.savariaforum.hu/rovat/veteran-autok-is-vonultak-az-idei-muzeumok-ejszakajan>

<https://www.savariaforum.hu/rovat/rabszallito-tura-a-muzeumok-ejszakajan>

<https://www.savariaforum.hu/rovat/ma-van-a-muzeumok-ejszakaja>

A Múzeumok éjszakája részletes programismertetője a Savaria Múzeum weboldalán az alábbi linkre kattintva érhető el közvetlenül:

http://www.savariamuseum.hu/Aktualis/Rendezvenyek/Muzeumok_ejszakaja2.html

Facebook esemény linkje:

<https://www.facebook.com/events/2108235646034609/?ref=newsfeed>

Fotódokumentáció a programokról tagintézményenkénti bontásban:

SAVARIA MÚZEUM:

SMIDT MÚZEUM

SZOMBATHELYI KÉPTÁR

SCHRAMMEL-GYŰJTEMÉNY

ISEUM SAVARIENSE

Vízjellel ellátott fotók forrása: <http://vaskarika.hu/>, Fotósok. Büki László és Szakonyi Eszter